

การปฏิบัติงานทดสอบคุณภาพการส่งออกผลไม้และผัก

นางคารา พวงสุวรรณ*

โครงการปรับปรุงการผลิตและส่งออกผลไม้และผัก เป็นสินค้าออก

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเร่งรัดการปรับปรุงผลิตผลของผลไม้และผักให้มีคุณภาพดีตรงตามความต้องการของตลาดต่างประเทศและให้มีปริมาณเพียงพอกับการส่งออก
2. เพื่อปรับปรุงการบรรจุหีบห่อให้ประณีตจูงใจผู้ซื้อ เหมาะสมกับพืชผลแต่ละชนิดและสอดคล้องกับสภาพการขนส่งทั้งภายในและภายนอกประเทศ
3. เพื่อเผยแพร่เทคโนโลยีเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพของผลิตผล รวมทั้งการบรรจุหีบห่อตามข้อ 1 และ 2 ให้แก่เกษตรกรและผู้ส่งออกได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
4. เพื่อการขยายตลาดการส่งออกสินค้าผลไม้สดและผักสดให้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
5. เพื่อให้มีการประสานกันระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและระหว่างภาคเอกชนกับรัฐบาลในการพัฒนาการผลิต การตลาด จัดระเบียบการค้า พัฒนาการขนส่ง เฉพาะเพื่อการส่งออก และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากพิธีการต่าง ๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งออก

2. เป้าหมาย

เป้าหมายในการดำเนินการปรับปรุงการผลิตและส่งออกซึ่งผลไม้และผัก จะดำเนินการพัฒนาการผลิตทั้งก่อนและหลังการเก็บ เกี่ยวในด้านคุณภาพและปริมาณให้สอดคล้องและเพียงพอกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ โดยพิจารณาถึงความต้องการภายในประเทศด้วยและเน้นการวิจัยให้สำเร็จไปแต่ละชนิด แล้วทำการทดสอบผลในการส่งไปยังประเทศปลายทางก่อนที่จะทำการสรุปผลออกแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ดำเนินการส่งออกให้ได้ผลดีในทางปฏิบัติ

*

2.1 ชนิดของผลไม้ที่กำหนดตามเป้าหมายมี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผลไม้ที่ติดตลาดแล้วแต่ยังต้องการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอีกและควรมีการโฆษณาให้กว้างขวางขึ้นอีก ได้แก่ มะม่วง เงาะ ลำไย ทุเรียน ส้มโอ องุ่น

กลุ่มที่ 2 ผลไม้ที่ได้รับความสนใจจากตลาดต่างประเทศ แต่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้ติดตลาดได้ ยังต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการโฆษณาเผยแพร่ ได้แก่ ละมุด มังคุด กล้วยไข่ มะละกอ สับปะรด มะนาว

2.2 ชนิดของผักที่กำหนดตามเป้าหมาย คือ

ข้าวโพดอ่อน

เห็ดต่าง ๆ

ถั่วฝักยาว

ถั่วลันเตาฝักใหญ่

ถั่วลันเตาฝักเล็ก

กระเจียบ เขียว

มะเขือต่าง ๆ

พริกขี้หนูและพริกขี้ฟ้าสด

มะระ

ผักพื้นเมืองต่าง ๆ

2.3 ในปัจจุบันตลาดจำหน่ายสินค้าเหล่านี้ในต่างประเทศจำกัดอยู่ในแถบเอเชีย คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง จึงเห็นควรขยายตลาดไปยังตลาดอื่นที่มีช่องทางในการส่งออกได้ เช่น แคนาดา ตลาดประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก และเนเธอร์แลนด์ ตลาดในตะวันออกกลาง ได้แก่ ประเทศบาห์เรน ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และตลาดในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ได้แก่ สวีเดน และเดนมาร์ค

3. สำคัญของโครงการ

3.1 ลักษณะและวิธีการของโครงการ

การดำเนินการตามโครงการปรับปรุงการผลิต และส่งผลไม้และผัก

เป็นสินค้าออก มีแนวทางดังนี้ คือ

1. พัฒนาพืชผล

- 1.1 คัดเลือกไม้ผล พืชผัก เพื่อให้ได้พันธุ์ที่ดีให้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดีด้านทานต่อโรคและแมลง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ
- 1.2 ไม้ผล ผักที่มีอยู่แล้วให้เพียงพอแก่ความต้องการของตลาดต่างประเทศ
- 1.3 พัฒนาการเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลไม้ และผักมีการสูญเสียภายหลังการเก็บเกี่ยวน้อยที่สุด รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชด้วยเพื่อให้ผลไม้ ผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์โดยใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด และระมัดระวังอันตรายที่จะเกิดกับผู้บริโภคให้มากที่สุดด้วย
- 1.4 กำหนดอายุการเก็บเกี่ยว โดยการหาดัชนีการเก็บเกี่ยวของแต่ละพืชผล เพื่อทราบความแก่อ่อนของผลิตผลที่จะเก็บเกี่ยว เนื่องจากเรายังขาดข้อมูลในเรื่องเหล่านี้ ทำให้ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวมีความแก่อ่อนไม่สม่ำเสมอหรือไม่เหมาะสมกับการส่งออก อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมจะเป็นผลให้ได้รับผลิตผลที่มีคุณภาพดีและเก็บไว้ได้ยาวนานขึ้น
- 1.5 หาวิธีการปรับปรุงการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมต่อผลิตผลแต่ละชนิด ซึ่งจะเป็นการลดความเสียหายตั้งแต่ขั้นแรก เพราะถ้าวิธีการเก็บเกี่ยวไม่ดีผลิตผลชำรุดเสียหายจะเป็นผลต่อการเน่าและการลุกลามของโรคในขั้นต่อมา
- 1.6 เร่งส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกเพื่อส่งออก เพื่อผลในการควบคุมพันธุ์ให้ตรงตามความต้องการ การดูแลรักษา กำหนดเวลาปลูก และการเก็บเกี่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2. พัฒนาผลิตผล

- 2.1 ยึดอายุความสดและป้องกันการสูญเสีย โดยยึดหลักว่าต้องวิจัยและพัฒนาวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติได้ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง ต้นทุนต่ำ โดยผลิตผลจะต้องสดอยู่ได้นาน ไม่เน่าเสียเร็วและมีคุณภาพดี ปราศจากโรคและแมลงที่ตลาดตั้งข้อ

รัง เกียงซึ่งจะยังให้เกิดผลดีต่อราคาอีกด้วย โดยอาจใช้ภาชนะบรรจุ ที่มีบรรยากาศภายในที่เหมาะสมต่อพืชผลแต่ละชนิด เพื่อช่วยลดความเสียหายหรือใช้กรรมวิธีต่าง ๆ เช่น การจุ่มผลิตผลในน้ำร้อนที่มีอุณหภูมิเฉพาะ การใช้สารเคมีเคลือบผิวกันระเหย การใช้สารดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และเอทิลีนที่จะมีผลต่ออายุของผลิตผล ทั้งนี้ควรลดการใช้สารเคมีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือในกรณีที่มีหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ควรใช้ในอัตราต่ำสุดหรือศึกษาถึงระดับความปลอดภัยก่อนนำมาใช้ พร้อมกันนี้จึงได้วิจัยการใช้รังสีแกมมาผ่านผลิตผลเพื่อยืดอายุความสดและป้องกันการสูญเสียจากโรคและแมลงไวด้ด้วย เพราะวิธีนี้มีแนวโน้มที่จะนำมาใช้แทนสารเคมีได้ในอนาคต

- 2.2 พัฒนาภาชนะบรรจุให้มีความเหมาะสมกับผลิตผลสามารถป้องกันผลิตผลให้อยู่ในสภาพที่ดี เมื่อดึงผู้บริโภค มีความประณีตสวยงามดึงดูดใจผู้ซื้อและพยายามใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในประเทศเพื่อลดต้นทุน
- 2.3 กำหนดขนาดมาตรฐานของภาชนะบรรจุ ให้มีขนาดที่เหมาะสมกับขนาดของ Pallet ของประเทศที่เราส่งผลิตผลไปจำหน่าย
- 2.4 จัดระบบมาตรฐานคุณภาพสินค้า มีการกำหนดขนาดน้ำหนักและลักษณะของผลิตผลแต่ละชนิด เพื่อให้เป็นมาตรฐานอันเดียวกัน เป็นการสะดวกต่อการบรรจุ ทียบเทียบและการจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรมด้วย
- 2.5 ส่งเสริมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการส่งออก ให้มีการพัฒนาภาชนะบรรจุให้ถูกวิธี โดยการทำการทดสอบภาชนะบรรจุให้ได้ผลแน่นอนก่อนตัดสินใจใช้

4. การบริหารโครงการ

ในระหว่างปีงบประมาณ 2527-2529 กรมวิชาการเกษตรได้จัดทำโครงการปรับปรุงการผลิตและส่งออกไม้ สัก และไม้ดอกไม้ประดับสด เป็นสินค้าออกแล้วช่วงหนึ่งและในการดำเนินการนั้น ได้พิจารณาเห็นว่า โครงการนี้มีขอบเขตการดำเนินงานกว้างขวางมีส่วนราชการหลายหน่วยงานรวมทั้งภาค เอกชน เข้าเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เป็นการประสานงานกันเองในหน่วยงานของรัฐบาลและระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลกับภาค เอกชนด้วย ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวได้บังเกิด

ผลดีและบรรลุปเป้าหมายตามโครงการที่วางไว้ จึงได้จัดรูปองค์กรโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นในคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการได้ตั้งคณะทำงานขึ้นประกอบด้วยนักวิชาการสายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการ และมีเลขานุการของคณะกรรมการเป็นผู้อำนวยความสะดวกโครงการ ผลงานตามโครงการที่ผ่านมาได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ จึงเห็นสมควรที่จะให้การบริหารโครงการเป็นไปในลักษณะเดิม (แต่ได้แยกออกเป็นโครงการของผลไม้และผัก โครงการหนึ่งและของไม้ดอกไม้ประดับอีกโครงการหนึ่ง)

การร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีดังนี้

การค้นคว้าวิจัย	ส่วนราชการที่ร่วมดำเนินการ
1. ดำเนินการวิจัยก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละชนิดที่กำหนดไว้ตาม เป้าหมาย เพื่อจุดมุ่งหมายในการส่งออกโดยเฉพาะ	กรมวิชาการ เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดำเนินการค้นคว้าวิจัยการออกแบบหีบห่อเพื่อบรรจุผลไม้และผัก	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย
3. เผยแพร่เทคโนโลยี เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผลผลิตก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวโดยดำเนินการตามผลการวิจัยของกรมวิชาการ เกษตร ตามหน้าที่ในข้อ 1 ให้แก่เกษตรกรและผู้ส่งออกได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง	กรมส่งเสริมการ เกษตร กรมวิชาการ เกษตร กรมพาณิชย์สัมพันธ์
4. ส่ง เสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูก เพื่อส่งออกขึ้นในรูปของชมรมหรือสหกรณ์ โดยมีโรงงานบรรจุกลางตั้งอยู่ในแหล่งปลูก เพื่อผลในการควบคุมการผลิตและคุณภาพของผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการ เกษตร กรมวิชาการ เกษตร

การค้นคว้าวิจัย	ส่วนราชการที่ร่วมดำเนินการ
<p>5. กำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้า เพื่อขจัดความขัดแย้งกันระหว่างผู้ผลิต ผู้ส่งออก และลูกค้าต่างประเทศ และเพื่อการบรรจุหีบห่อที่ได้มาตรฐาน</p>	<p>กรมวิชาการเกษตร กรมการค้าต่างประเทศ</p>
<p>6. ปรับปรุงแก้ไขขั้นตอน และวิธีการส่งออกให้เหมาะสมและรวดเร็ว เพื่อลดความเสียหายของผลิตผลสด</p>	<p>กรมศุลกากร กรมวิชาการเกษตร กรมการค้าต่างประเทศ</p>
<p>6.1 จัดให้มีสถานที่ทำการตรวจและออกใบรับรองปลอดศัตรูพืชอยู่จุดเดียวกับที่ทำการศุลกากร ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ</p>	<p>การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย</p>
<p>6.2 จัดให้มีห้องเย็นสำหรับผู้ส่งออกได้เข้าเก็บผลิตผลสด เป็นการชั่วคราวหลังผ่านการออกใบรับรองปลอดศัตรูพืชและพิธีการศุลกากรแล้ว ในบริเวณคลังสินค้าของการท่าอากาศยานกรุงเทพฯ เพื่อรอการขนขึ้นเครื่อง</p>	
<p>7. แก้ไขและปรับปรุงระบบและวิธีการขนส่งทั้งภายในประเทศและในช่วงส่งออกต่างประเทศให้สะดวก ส่งเสริมให้มีการใช้รถห้องเย็นขนส่งผลิตผลจากสวนสู่จุดปล่อยของการท่าอากาศยาน ดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับการต่อรองค้ำระวางให้ได้ผล ส่งเสริมการขนส่งทางอากาศโดยใช้ Pallet ที่เป็นมาตรฐานของประเทศที่นำผลิตผลเข้า ส่งเสริมให้มีการขนส่งทางเรือในระบบ container</p>	

การค้นคว้าวิจัย	ส่วนราชการที่ร่วมดำเนินการ
<p>อุทกภูมิตำไปยังประเทศใกล้เคียง และปรับปรุง การขนส่งไปยังประเทศชายแดนโดยทาง รถห้องเย็น</p>	
<p>8. โฆษณาและเผยแพร่ผลไม้ ผักสดของไทยที่ได้ ปรับปรุงคุณภาพ และมีปริมาณเพียงพอแล้วให้ แพร่หลายและได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในต่าง ประเทศ เพื่อขยายตลาดต่างประเทศให้ กว้างขึ้น</p>	กรมพาณิชย์สัมพันธ์
<p>9. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้ เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ</p>	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โดยสรุป ควรมีโครงการบรรจุผักผลไม้ ณ แหล่งผลิต เพื่อป้องกันการเสียหายใน
การขนถ่ายหลายครั้งโดยรัฐหรือเอกชน และสนับสนุนให้ผู้ส่งออกซื้อผลิตผลจากเกษตรกรในรูปแบบ
ของการบรรจุหีบห่อ ผู้ส่งออกอาจเป็นผู้ลงทุนเรื่องกล่องเอง โดยมีเครื่องหมายของบริษัท
ประทับไว้ ขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้มีรถห้องเย็นด้วย รัฐจำเป็นต้องรวมจุดการตรวจสอบสินค้า
ทั้งด้านศุลกากร และด้านการออกใบรับรองศัตรูพืชไว้ในที่เดียวกัน ซึ่งเป็นโครงการของคณะอนุ
กรรมการปรับปรุงการผลิตผลไม้ ผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ เป็นสินค้าออก มา 2 ปีแล้ว แต่
ยังทำไม่ได้ ซึ่งควรกระทำอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือนกับผลิตผลนั้น
มาก ไม่มีการยกขึ้นยกลงบ่อย ไม่มีการเปิดกล่องบ่อย ๆ และเป็นการประหยัดเวลา หลังจาก
นั้นรัฐหรือเอกชนควรจัดห้องเย็นไว้ที่ท่าอากาศยานนั้นหรือท่าเรือด้วย เพราะการขนส่งนั้น
เวลาไม่แน่นอน

จาก : รายงานการสัมมนา เรื่อง "แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการส่งออก"